

BROJ 3 - VELJAČA 1980.

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA
SJEVEROZAPADNE HRVATSKE

MUZEJSKI VJESNIK

GLASILO MUZEJSKOG DRUŠTVA SJEVEROZAPADNE
HRVATSKE

(Bjelovar, Čakovec, Čazma, Grabrovnica, Kalinovac, Koprivnica, Križevci, Kutina, Trakošćan, Varaždin, Varaždinske Toplice i Virje)

UREDNIŠTVO

Dragutin Feletar (glavni i odgovorni urednik), Miroslav Klem,
Branko Šimek, Marijan Špoljar i Željko Tomičić

MUZEJSKI VJESNIK izlazi povremeno, a najmanje jednom godišnje. Rukopise ne honoriramo i ne vraćamo. Rukopisi se šalju na adresu: Muzej grada Koprivnice, 43300 Koprivnica, Trg dr. Leandera Brozovića 1. Časopis solidarno financiraju muzeji sjeverozapadne Hrvatske

GRAFIČKA OPREMA

Dragutin Feletar

NAKLADNIK

Muzej grada Koprivnice

ZA NAKLADNIKA

Franjo Horvatić

TISAK

RO »Podravka — Usluge«, OOUR Koprivnička tiskara, 1980.

BROJ 3 — VELJAČA 1980.

KAZALO

1. Dragutin Feletar: Kakva mreža muzeja i zbirki? 1
2. Stjepan Hajduk: Krešimir Filić — borac za istinsku demokratizaciju muzealne djelatnosti 2
3. Tomislav Đurić: Stanje nekih kulturno-povijesnih spomenika u sjeverozapadnoj Hrvatskoj 8
4. Marijan Špoljar: Problemi valorizacije 17
5. Vladimir Kalšan: Prilog raspravama o agrarnim odnosima u Međimurju u vrijeme obitelji Žrinskih 18
6. Martin Matašin: Zavičajni muzej Virje 22
7. Mato Dominiković: Petar Levar: Muzejska zbirka u Kalinovcu 25
8. Luka Hrvatić: O važnosti muzejske zbirke u Kalinovcu 29
9. Mihajlo Bradić: Kako smo stvorili zavičajni muzej u Čazmi 31
10. Zorko Marković: Bilješke o rekognosciranju arheoloških terena oko Koprivnice i Đurđevca 1979. godine 35
11. Željko Demo: Arheološka istraživanja u Kunovec Bregu kod Koprivnice 39
12. Zoran Homen: Lasinjski naseobinski elementi i novi nalazi iz Beketinca 42
13. Dubravka Balen-Letunić: Istraživanje tumula u Goričanu kod Čakovca 1979. godine 49
14. Zorko Marković: Posjet dr. Nadora Kalicza i problem arheološke suradnje kod nas 51
15. Ivan Mirnik: Skupni nalaz srebrnika XVIII. i IX. stoljeća iz Čakovca 53
16. Marina Šimek: Arheologija varaždinskog kraja — bibliografija 59
17. Ljubica Ramuščak: Najnovija istraživanja lončarskog obrta na području Međimurja 69
18. Libuše Kašpar: Najnovija ispitivanja licitarskog obrta u Varaždinu i bližoj okolici 73
19. Josip Fluksi: Preslice — podravska etnografska specifičnost 82
20. Libuše Kašpar: XVI. savjetovanje i XII. skupština etnoloških društava Jugoslavije 88
21. Branimir Šimek: Fotografski materijal u muzeju 89
22. Dragutin Feletar: Izdanja Podravskog zbornika 92
23. Dragutin Feletar: Skupština Muzejskog društva 93

U realizaciji ovog programa u 1980. g. očekuje se financijska pomoć od SIZ-a za kulturu općine Đurđevac i šire društvene zajednice.

Na samoj zgradi muzeja vrši se izrada nove fasade i estetsko uređenje unutrašnjih prostorija.

— U muzeju se čuvaju eksponati i pokloni zbratimljenih Mjesnih zajednica Kalinovac i Tasovčići, gdje je nekad službovao učitelj, pjesnik i borac Grgur Karlovčan.

Luka HRVATIĆ, Mujejska zbirka Kalinovac

O VAŽNOSTI MUJEJSKE ZBIRKE U KALINOVCU

Zavičajni muzej Kalinovac, njegovo osnivanje, postojanje i djelovanje, lijep je primjer kako i jedno selo može postati značajan činilac u očuvanju naše kulturne baštine. Provodeći u život zamisao — sačuvajmo prošlost za budućnost — koja je odavno utkana u razmišljanja žitelja Podravine, Kalinovčani su ostvarili vrlo mnogo od postavljenog cilja. Već u samom početku te akcije prije desetak godina smišljeno su razgraničili poslove za bližu i dalju budućnost. Najprije su prišli prikupljanju narodnog kulturno-povijesnog blaga, a zatim uređenju mujejske zbirke u staroj školskoj zgradici, nekadašnjoj krajiskoj »štaciji« koja već sama po sebi predstavlja rijedak spomenik kulture u ovom kraju. Uz svesrdnu pomoć i stručnu suradnju Etnografskog muzeja u Zagrebu čiji su kustosi Paula Gabrić i Zdenka Lehner zajedno s prosvjetnim radnicima sela obavili najveći dio posla oko pripremanja izložaka za etnografsku zbirku, značajan doprinos uređenju memorijalne sobe hrvatskog pjesnika i revolucionara, učitelja Grgura Karlovčana dao je akademik Dragutin Tadijanović i književnik Mato Kudumija, dok je cijelokupna postava muzeja djelo našeg istaknutog muzeologa akademskog slikara Ede Kovačevića. Muzej je svečano otvoren za Dan Republike 1971. godine, ali je već tada bilo jasno da je to tek prvi, iako presudan korak k daljem cilju — osnivanju seoskog etno-parka na prostoru oko mujejske zgrade.

Od otvorenja svake godine muzej posjećuju najviše učenici osnovnih škola i omladina no i odrasli su česti posjetiocici o čemu rječito govore zapisi u knjizi utisaka. Zamjećuje se, da je nakon bratimljenja sela Tasovčići i Kalinovca te općine Čapljina i Đurđevac povezanih životom i djelom Grgura Karlovčana, posjet gostiju sve učestaliji. Otada je i cijelokupna aktivnost muzeja potpunija a posebna se ističe njezina odgojna djelatnost u njegovanim i razvijanjima revolucionarnih tradicija. Tako je bilo i ove godine koja se može smatrati prijelomnom u pogledu razvijanja djelatnosti muzeja. Naime, godina 1979. donijela je selu mnogo vrijednih ostvarenja na svim područjima društvene djelatnosti. Vrlo je sretna okolnost što su žitelji Kalinovca povjerili vođenje poslova svoje mjesne zajednice tako sposobnom, upornom i čestitom čovjeku kao što je predsjednik Luka Mikulić. Uz velike napore ali na opće zadovoljstvo svih stanovnika mjesto iz dana u dan mijenja svoj izgled. U sklopu želja i mogućnosti muzeju se pridaje istaknuto mjesto. Ne samo kad je riječ o održavanju postojećeg objekta. Jer Grguru Karlovčanu valja odati dužno poštovanje podizanjem dostoјnjog spomenika i to ne samo jednom bronzanom bistom — treba postaviti njegovu rodnu kuću uz mujejsku zgradu a kao dio seoskog

gospodarskog dvorišta. Time bi se u muzeju dobio prostor za cjelovitije obilježavanje razdoblja narodno-oslobodilačke borbe čime se ovo selo može doista ponositi. I ne bez razloga. Jer Kalinovac je među prvim selima ovog dijela Podравine i u najvećem broju dao cvijet svoje mladosti, svoj doprinos i svoje žrtve za pobjedu revolucije. Ove godine izvršene su temeljite pripreme i odlučno se prilazi tom poslu.

Kalinovčani, i ovi u selu, i oni u Zagrebu, i posvuda gdje danas žive — bilo u domovini ili izvan nje, vrlo su privrženi svom zavičaju. I kao rijetko gdje ovdje mlađi poštuju svoje starce a svi zajedno žeče sačuvati trenutak svojeg življena za budućnost, za generacije koje će doći. Zato oko muzeja namjeravaju podići mali seoski etno park sa svim objektima podravskog sela s kraja prošlog i početka ovog stoljeća. Uz rekonstrukciju rodnog doma pjesnikova postavit će gospodarske zgrade, seoske obrtničke radionice, klijet i mlin-vodenicu koji već imaju. Jasno je, da sve ovo neće biti ostvareno u jednom mahu, ali sad kad se s tim otpočelo pravi je trenutak da Samoupravna interesna zajednica za kulturu općine Đurđevac potpomogne ova nastojanja Kalinovčana uključujući ih u svoj plan dugoročnog financiranja kulturnih djelatnosti. Bilo bi to izuzetno korisno ne samo za ovo selo već još više kao podstrek drugima da otpočnu akciju prikupljanja i spašavanja našeg kulturnog blaga koje svakim danom sve više nestaje i propada ili ga pak samozvani sakupljači starina, a zapravo grobari kulture nepovratno odnose, pa čak i kamionima odvoze iz naših sela.

Uz malo sredstava ali zato s mnogo ljubavi i požrtvovanja prvenstveno naših učitelja i svesrdnu pomoć svih poštovalaca prošlosti, moguće je prikupiti i sačuvati ono neprocjenjivo narodno blago koje se još nalazi razasuto po tavanima, pod šupama, u ormarima i škrinjama, u kućama i klijetima. Valja samo smisljeno prići ovom poslu, ljudima objasniti značaj osnivanja seoskih muzejskih zbirk i uspjeh neće izostati. A to bi onda sasvim sigurno dovelo do osnivanja jedinstvenog zavičajnog muzeja i etno parka Podравine.

Narod bez prošlosti nema ni budućnosti. U ovo sadašnje vrijeme kad je na stotine tisuća naših zemljaka razasuto širom svijeta, sve snažnije se ispoljava kod svakog od njih osjećaj pripadnosti svom narodu, svojoj domovini; sve jači su rasplamsaji ljubavi prema rođnoj grudi. I to bi trebalo imati na umu. A kako će se tek osjećati i što će misliti o nama naša rođena djeca, unučad i svi oni koji će doći iza nas ako im ne sačuvamo spomen na ovo naše doba koje će u povijesti biti zapisano zlatnim slovima na posebnoj stranici pod naslovom »Titovo doba«? Zaista, mi imamo što sačuvati i možemo se dići svojom prošlošću i onom dalekom i ovom sasvim bliskom. Jer »otkadi predi namriješe nam slavu, i sa slavom ovu dragu zemљu« nikad nismo posezali za tuđim već smo uvijek samo časno i junački branili svoje: i zemљu, i jezik, svoje običaje, svoj život.

Otkad postoji na Zemlji, ljudski rod se još nikad nije našao pred tako sudbonosnim pitanjem svog opstanka kao što smo se našli mi. Sad budućnost čovječanstva ovisi isključivo o odgoju mlađih, koji moraju donijeti odluku da li žele živjeti u zajedništvu, međusobnom razumijevanju i poštivanju ili će nestati zauvijek u mržnji nuklearnog bljeska. Ogromna je odgovornost naše generacije da ih usmjeri na jedini mogući put koji vodi u radosnu budućnost, put ljubavi i mira,

a to je baš ona staza koju neumorno utire i njome kroči najveći sin naših naroda — Tito. Muzejske zbirke, zavičajni muzeji i etno parkovi kao bistri izvori istine imaju nezamjenjivu ulogu u odgoju mladih naraštaja.

Ne smijemo gubiti ni trenutka više, prionimo poslu i sačuvajmo za budućnost bar ponešto od onog i onakvog življenja, kakvo je bilo u ovoj zemlji u doba Titova djetinjstva i njegova djelovanja do naših dana.

Mjesna zajednica Kalinovac osnivanjem svog Zavičajnog muzeja i brigom za njegov razvoj izrazit je primjer na koji način to valja činiti, a tajnik te zajednice Mato Dominiković i kustos muzeja Petar Levar svojim nesebičnim i požrtvovanim radom mogu nam biti divnim uzorom, jer oni znaju što je dobro no za razliku od mnogih koji to isto znaju, njih dvojica ne štedeći svoje snage i sposobnosti svim ljudima oko sebe i čitavoj društvenoj zajednici, dobro zaista i čine.

Mihajlo BRADIĆ, Zavičajni muzej Čazma

KAKO SMO STVORILI ZAVIČAJNI MUZEJ U ČAZMI

Kada smo poslije rata iz ruševinu podigli Čazmu, koja je za vrijeme N. O. B. teško stradala, počeli smo prikupljati podatke što se sve na ovom terenu za N. O. B. događalo.

Još 1941. g. osnovane su prve ilegalne grupe i počele diverzije.

Dne 10. X. 1942. osnovan je Moslavački odred, koji je već 14. X. po prvi puta zauzeo Čazmu.

1943., i to 21. IX., formirana je II Moslavačka brigada, koja je po nalogu Glavnoga štaba nakon 36-satne teške borbe upravo za vrijeme II. zasjedanja AVNOJ-a 29. XI. 1943. godine zauvijek oslobođila Čazmu. Poslije oslobođenja, Čazma je postala centar sjeverne Hrvatske. Tu se nalazi Povjerenstvo CKKPH za sjevernu Hrvatsku, Zagrebačka oblast. Dugo vremena bio je ovdje Stab X. Korpusa zagrebačkog s britanskom vojnom misijom, te razne političke, vojne i narodne škole.

Od toga vremena Čazma je bila puno puta od neprijatelja napadana bombardirana, no najteže je stradala 26. lipnja 1944. kada je upala jedna divizija Čerkeza pod rukovodstvom Nijemaca i 80% je spalila i uništila.

Uvidjeli smo da treba okupiti zainteresirane građane, koji će odano raditi na prikupljanju podataka, dokumenata, fotografija i trofeja.

Tako smo 1956 započeli, a 1957. g. osnovali Društvo prijatelja muzeja. Od još danas živih, bili su to Bradić M., koji je bio prvi predsjednik, a i još danas vodi muzej, nadalje Krajačić Viktorija i Stjepan, Pozaić S., Pazdrijan Đ., Cvetnić Vera, Matić Sveti i Živković Franjo, koji i danas, iako neki i ne žive u Čazmi, rade i pomažu naš muzej.

Već tokom 1958 dobili smo tri sobe u koje smo smjestili prvu stalnu izložbu N.O.B. i etnografiju. Kako su se ne samo članovi nego i ostali građani sve više interesirali, to se sve više prikupljalo i poklanjalo raznih knjiga, dokumenata, fotografija i predmeta iz svih